

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/161/2019
Identifikačné číslo spisu: 2516202162
Dátum vydania rozhodnutia: 29.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2516202162.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne D.. M. A., bývajúcej v B. B., K. Q. XX, zastúpenej Mgr. Martinom Štoffom, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Stoličková 4, proti žalovanej Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom v Piešťanoch, Teplická 7434/147, o zaplatenie 1.406,31 €, vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 6C/93/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 3. októbra 2018 sp. zn. 24Co/35/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .
Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Piešťany (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. októbra 2017 č. k. 6C/93/2016-98 zamietol žalobu a žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%.

1.1. Rozsudok súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. § 107 ods. 1, 2, 3, § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“), § 497 Obchodného zákonníka, čl. 2 písm. b), c), čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

1.2. Vecne argumentoval súd prvej inštancie tým, že pokiaľ ide o nárok žalobkyne na zaplatenie bezdôvodného obohatenia bolo preukázané, že žalovaný sa bezdôvodne obohatil na úkor žalobkyne o sumu 906,31 €, nakoľko žalovaný prijal peňažné plnenie bez právneho dôvodu v zmysle § 451 ods. 2 OZ. Súd prvej inštancie sa v prvom rade zaoberal námietkou žalovanej na premlčanie nároku žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia, keď žaloba bola podaná na súd dňa 22. apríla 2016, pričom podľa § 107 OZ sa nároky z bezdôvodného obohatenia premlčujú v subjektívnej dvojročnej, resp. objektívnej trojročnej premlčacej lehote. Pri bezdôvodnom obohatení získaným plnením bez právneho dôvodu dochádza k obohateniu okamihom poskytnutia plnenia a teda týmto okamihom je určený začiatok objektívnej premlčacej doby. Subjektívna premlčacia doba začína plynúť odo dňa, kedy sa postihnutý

dozvedel, že plnil bez právneho dôvodu a komu plnil. Podľa názoru súdu prvej inštancie nešlo o úmyselné bezdôvodné obohatenie, kde by platila desaťročná premlčacia doba, a to (aj) s poukazom na rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/847/2014 a sp. zn. 17Co/376/2015. Z uvedených dôvodov je tak nárok žalobkyne, pokiaľ ide o úhrady žalobkyne vykonané do 22. apríla 2013, premlčaný, nakoľko tie boli vykonané po uplynutí trojročnej objektívnej premlčacej lehoty.

1.3. Pokiaľ ide o nárok žalobkyne na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 500 eur v zmysle § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa žalobkyňa v tomto smere nepredložila žiadne dôkazy a svoj nárok na primerané finančné zadosťučinenie zdôvodnila iba tým, že na úverovej zmluve preplatila viac, ako je v tejto úverovej zmluve uvedené a iba všeobecne poukázala na nekalé praktiky zo strany žalovaného, ktoré však žiadnym spôsobom nešpecifikovala.

1.4. Súd prvej inštancie priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu, keďže mala plný úspech v spore.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 3. októbra 2018 sp. zn. 24Co/35/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Podľa názoru odvolacieho súdu dospel prvostupňový súd k správnym skutkovým zisteniam, a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, keď vec i správne právne posúdil, s poukazom na ustanovenie 387 ods. 2 CSP odkázal na správne a presvedčivé odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenachádzal dôvod, pre ktorý by sa mal od týchto záverov súdu prvej inštancie odchýliť, a preto nemohol dať za pravdu žalobkyňi. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie uviedol:

2.2. Argumentácia žalobkyne, že v danom prípade ide o desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu, pretože k bezdôvodnému obohateniu žalovaného na jej úkor došlo úmyselne, neobsahovala podľa názoru odvolacieho súdu skutkové preukázanie opodstatnenosti tohto tvrdenia. Občiansky zákonník podstatu úmyselného konania nevymedzuje a preto sa pri skúmaní tejto otázky vychádza tradične z trestného práva hmotného. Zavinenie ako vnútorný psychický vzťah zodpovedného subjektu k vlastnému úkonu a k výsledku tohto konania je založené jednak na prvku poznania spočívajúceho vo vedomí a predvídaní určitého následku, jednak na prvku vôle spočívajúci v tom, že subjekt prejavuje svoju vôľu tým, že niečo chce, ale aj tým, že je s niečím uzrozmeneý. Podľa stupňa vôľovej zložky sa rozlišuje úmysel priamy alebo nepriamy. O priamy úmysel (dolus directus) pri bezdôvodnom obohatení podľa Občianskeho zákonníka ide vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatil vedel, že svojím konaním získa bezdôvodné obohatenie a súčasne ho chcel získať. O nepriamy úmysel (dolus indirectus, resp. eventualis) pri bezdôvodnom obohatení podľa Občianskeho zákonníka ide vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatil vedel, že svojím konaním môže získať bezdôvodné obohatenie a pre prípad, že sa tak stane, bol s týmto následkom uzrozmeneý.

2.3. Podľa názoru odvolacieho súdu v konaní nebolo ničím preukázané, že by sa žalovaná na úkor žalobkyne úmyselne obohacovala. Dôvodom vzniku bezdôvodného obohatenia žalovanej mala byť úverová zmluva uzavretá medzi stranami, ktorú je potrebné považovať za bezúročnú a bez poplatkov pre absenciu podstatných náležitostí, a to údaj o výške, počte a termínoch splátok istiny, úrokov a iných poplatkov a údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov v zmysle rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 14C/82/2014-92 zo dňa 18. februára 2015. Aj keď Okresný súd Banská Bystrica považoval revolvingový úver poskytnutý žalovaným žalobkyňi za bezúročný a bez poplatkov pre absenciu podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nie je možné len z uvedeného dôvodu konštatovať, že žalovaná mala úmysel sa obohatiť voči žalobkyňi. Na preukázanie úmyslu konajúcej osoby získať bezdôvodné obohatenie nestačia len všeobecné tvrdenia o zaužívanej praxi žalovaného pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv, ale bolo by nutné v každom jednotlivom prípade s poukazom na okolnosti uzavretia úverovej zmluvy preukázať, že žalovaná v čase uzavretia úverovej zmluvy a prijatia plnenia na základe úverovej zmluvy vedela alebo bola aspoň uzrozmeneá, že sa bezdôvodne obohacuje. Žalobkyňa však žiadnym spôsobom nepreukázala, že by žalovaná mala úmysel získať bezdôvodné obohatenie vo vzťahu k plneniu úverovej zmluvy uzavretej práve medzi stranami. Z týchto dôvodov bolo potrebné na daný vzťah zo spotrebiteľskej zmluvy aplikovať trojročnú objektívnu premlčaciu dobu.

2.4. Ďalej uviedol, že sú známe žalobkyňou citované rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Co/9/2012 z 12.1.2013, 3Co/41/2012 z 6.3.2013, v ktorom judikoval úmysel nebankového subjektu

obohatiť sa pre neuvedenie podstatných náležitostí v zmluve o spotrebiteľskom úvere, na druhej strane potrebné poukázať na odlišné rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/63/2015 z 27.4.2016, sp. zn. 13Co/58/2015 z 15.3.2016, sp. zn. 13Co/567/2015, sp. zn. 17Co/847/2014 z 16.9.2015, sp. zn. 17Co/376/2015, Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/203/2015 z 28.6.2016, sp. zn. 10Co/206/2013 z 7.1.2015, sp. zn. 24Co/632/2015 z 29.6.2016, Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4Co/113/2016 z 16.3.2017.

2.5. V súvislosti s nárokom žalobkyne v sume 500 € (finančné zadost'učinenie) najskôr interpretoval ustanovenie § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa. V tejto súvislosti zvýraznil, že žalobkyňa bola s uplatnením nároku o zaplatenie bezdôvodného obohatenia neúspešná, takže bolo potom nadbytočné súdom prvej inštancie v rámci právnej kvalifikácie zaoberať sa a uplatneným nárokom žalobkyne na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia z hľadiska unesenia/neunesenia bremena tvrdenia a dôkazného bremena o vzniku konkrétnej ujmy u žalobkyne a o konkrétnej výške tohto nároku. Avšak aj napriek tomu odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správne konštatoval neunesenie bremena tvrdenia a v nadväznosti na to i dôkazného bremena zo strany žalobkyne vo vzťahu k nároku na primerané finančné zadost'učinenie, keďže žalobkyňa tento svoj nárok zdôvodnila len paušálnym poukazovaním na nekalé obchodné praktiky žalovanej bez tvrdenia konkrétnych skutočností, z ktorých by mal vyplývať možný alebo faktický vznik ujmy práve u žalobkyne. Odvolací súd v tomto ohľade dodal, že aj v odvolaní samotnom žalobkyňa nenáležite zdôvodňovala tento svoj nárok citáciou rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5Co/162/2016 zaoberajúceho sa a všeobecnými východiskami aplikácie ustanovenia § 3 ods. 5 zákona o ochrane spotrebiteľa.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), a to podľa § 420 písm. f/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalobkyňa navrhla, aby najvyšší súd napadnuté odvolacie i prvostupňové rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zároveň, aby jej priznal náhradu trov dovolacieho konania.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP dovolateľka namietala (i) nedostatočnú aplikáciu § 295 CSP súdmi pri dokazovaní „úmyslu“ žalovaného, ako aj skutočnosť, že (ii) odvolací súd neodstránil rozpory medzi jednotlivými názorovými prúdmi uvedených odvolacích súdov (bod 2.4.).

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie otázky premlčania ňou požadovaného bezdôvodného obohatenia, ktorá lehota v jej prípade mala byť desaťročná (§ 107 ods. 2 in fine OZ).

3.3. V ďalšom žalobkyňa uviedla, že nie je pravdivé tvrdenie odvolacieho súdu, že žalobkyňa vo vzťahu k finančnému zadost'učineniu neunesla dôkazné bremeno.

3.4. Nad rámec dovolacích dôvodov žalobkyňa v podanom dovolaní vzniesla námietku výkonu práva žalovanej v rozpore s dobrými mravmi.

4. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že namietané dovolacie dôvody neobstoja.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to o pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f/ CSP

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP dovolateľka najskôr namietala nedostatočnú aplikáciu § 295 CSP súdmi pri dokazovaní „úmyslu“ žalovanej, aj to (iba) v kontexte nastolenej otázky podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (pozri bod 3.2.). Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

11.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľky tvrdiacej, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k procesnej vade, ktorú namietala dovolateľka. Mal pri tom na zreteli, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami [viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03].

11.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Pritom nie každá nesprávnosť, ku ktorej dôjde v procesnom postupe súdu, zakladá bez ďalšieho prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Z tohto ustanovenia zreteľne vyplýva, že zákon priznáva relevanciu iba tým procesným pochybeniam súdu, intenzita ktorých opodstatňuje záver, že v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu bolo účastníkovi konania znemožnené uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv „v takej miere“, že došlo (až) k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.3. Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritornú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh

konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/110/2017, 4Cdo/128/2017, 8Cdo/56/2017). Dovolací súd pripomína, že aj podľa aktuálnej judikatúry najvyššieho súdu (R 24/2017) nesprávne právne posúdenie, na ktorom spočíva dovolaním napadnutý rozsudok, nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, „postupom súdu“ nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (3Cdo/173/2017, 7Cdo/150/2017, 8Cdo/49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd napríklad v konaniach sp. zn. I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018, v ktorých podané sťažnosti odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

11.4. Najvyšší súd k žalobkyňou nastolenej námietke zmätočnosti predovšetkým uvádza, že žalobkyňa ňou argumentuje v súvislosti s neprávym právnym posúdením veci súdmi, čomu svedčí aj jej zaradenie pod časť „Ad B/“ dovolania v ktorej žalobkyňa uvádza dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Pritom - ako je uvedené už vyššie - nesprávne právne posúdenie nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V tomto ohľade žalobkyňa pri (iba) možnosti porušenia práva na spravodlivý proces v súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 295 CSP v okolnostiach posudzovanej veci explicitne podmieňuje použité citovaného zákonného ustanovenia tým, že „ak boli odvolaciemu alebo prvostupňovému súdu známe dôkazy nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci, ktoré žalobkyňa nenavrhol, mali tak sudy urobiť na základe zákonného zmocnenia aj bez návrhu“. Z obsahu oboch rozhodnutí, predovšetkým z obsahu dovolaním napadnutého odvolacieho rozhodnutia však nijako nevyplýva, že „dôkazy“ pre záver o „úmyselnom bezdôvodnom obohatení“ (§ 107 ods. 2 in fine OZ) mu boli známe. Naopak zo zisteného skutočného stavu nevyplývalo, žeby žalovaná v čase uzavretia úverovej zmluvy a prijatia plnenia na základe úverovej zmluvy vedela alebo bola aspoň uzrozumená, že sa bezdôvodne obohacuje. Uvedené všeobecné právne východisko nakoniec zastáva aj nižšie uvedená prax dovolacieho súdu (bod 18 až 18.5.)

11.5. Iba pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že z úradnej povinnosti súdu obstarat' alebo zabezpečiť dôkaz, ktorý spotrebiteľ nenavrhol a zároveň ktorý bol nevyhnutný pre rozhodnutie (§ 295 CSP) nevyplýva, že súd musí vykonávať ďalšie dokazovanie až dovtedy, kým „nenájde“ dôkaz podporujúci tvrdenie spotrebiteľa v spore. Takýto výklad úradnej povinnosti súdu celkom zrejme nevyplýva z ustanovenia § 295 CSP a navyše by nebol ani ústavne konformný.

12. Žalobkyňa v podanom dovolaní podľa § 420 písm. f/ CSP (tiež) namietala, že odvolací súd pri posudzovaní dĺžky premľacej doby na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia neodstránil rozpory medzi jednotlivými názorovými prúdmi odvolacích súdov. Odvolací súd totiž uviedol, že okrem ním prezentovaného právneho názoru (ako aj napr. názoru KS Banská Bystrica, KS Trnava, či KS Trenčín) sú mu známe aj (iné) odvolacie rozhodnutia, v ktorých bol naopak v podobných veciach judikovaný úmysel nebankového subjektu [napr. KS Prešov (bod 17 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia)].

12.1. Najvyšší súd už vo veci sp. zn. 6Cdo/196/2016 uviedol, že „navzdory legitímnej požiadavke na jednotu rozhodovania súdov v identických prípadoch ... právny poriadok nepozná pravidlo viazanosti senátu odvolacieho súdu právnym názorom vysloveným iným senátom toho istého súdu. Aj proces zjednocovania rozchádzajúcej sa rozhodovacej praxe súdov bol v rozhodnom období až otázkou následnou ... a rekodifikácia procesného práva priniesla na tomto poli zmenu prakticky len na dovolacom súde (inštitút veľkého senátu). Rozdielnosť rozhodovania v zdanlivo identických prípadoch navyše môže mať svoj dôvod a bez poznania konkrétnych skutkových okolností oboch (resp. aj viacerých) porovnávaných prípadov nemožno prijať ani záver, že o identické prípady (skutkovo aj právne) naozaj ide“.

12.2. Podobne vo veci sp. zn. 7Cdo/180/2015 najvyšší súd uviedol, že „[r]ozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému, resp. každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva. Z judikatúry Ústavného súdu v tomto smere vyplýva, že vývoj právnych názorov všeobecných súdov v právne obdobných prípadoch nemožno automaticky stotožňovať s porušením základného práva na

súdnu ochranu, pokiaľ je prípadná odlišnosť týchto právnych názorov založená na racionálnej argumentácii (bližšie pozri nálezy Ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 325/2016). Na nápravu tohto nežiaduceho stavu pozná právny poriadok celý rad právnych prostriedkov i spôsobov na usmernenie judikatúry. Zákonnú právomoc zjednocovať in abstracto judikatúru je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch ... zverená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Zákonnou podmienkou využitia právomoci jednotlivých kolégií podľa § 21 ods. 3 písm. a/ zákona o súdoch je zistenie, že došlo k výkladovým rozdielnostiam v právoplatných rozhodnutiach veľkých senátov kolégií (veľký senát rozhoduje v prípade rozdielnosti právnych názorov senátov kolégia - vid' ustanovenie § 48 CSP) a v zmysle § 21 ods. 3 písm. b/ zákona o súdoch, že došlo k výkladovým rozdielnostiam v právoplatných rozhodnutiach súdov nižšieho stupňa. Z uvedeného vyplýva, že senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri rozhodovaní o dovolaní in concreto nepatrí právomoc posudzovať a zjednocovať rozhodnutia nižších súdov v iných konaniach, ktoré neboli súčasťou inštančného postupu v rámci danej veci ...".

12.3. V kontexte vyššie uvedených záverov najvyšší súd dodáva, že nebolo ani povinnosťou odvolacieho súdu odstraňovať rozpory medzi jednotlivými názorovými prúdmi odvolacích súdov (práve toto žalobkyňa v súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP odvolaciemu súdu vyčíta, pozn.).

Dovolanie žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

13. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

15. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

16. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

17. Žalobkyňa v priebehu konania pred nižšími súdmi odôvodňovala 10 - ročnú premlčaciu dobu (podobne ako žalobkyňa v nižšie uvedenej veci sp. zn. 1Cdo/238/2017, pozn.) tým, že žalovaná je nebankovým subjektom pôsobiacim na finančnom trhu na Slovensku, pričom si musela byť vedomá toho, aké právne predpisy regulujú jeho činnosť a neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve o úvere sú nepochybne úmyselným porušením zákona, čo spôsobuje záver, že bezdôvodné obohatenie, ktoré takýmto spôsobom vzniklo je bezdôvodným obohatením získaným úmyselne (pozri odvolanie č. I. 114 a nasl. súdneho spisu).

17.1. Odvolací súd k uvedenému uviedol, že (iba) takáto argumentácia žalobkyne neobsahuje skutkové preukázanie opodstatnenosti tohto tvrdenia. V ďalšom uviedol, že keďže Občiansky zákonník podstatu úmyselného konania nevymedzuje, musí sa pri skúmaní tejto otázky vychádzať z trestného práva hmotného. Následne definoval priamy a nepriamy úmysel a uviedol, že „[v] konaní nebolo ničím preukázané, že by sa žalovaný na úkor žalobkyne úmyselne obohacoval. Dôvodom vzniku bezdôvodného obohatenia žalovaného mala byť úverová zmluva uzavretá medzi stranami, ktorú je potrebné považovať za bezúročnú a bez poplatkov pre absenciu podstatných náležitostí, a to údaj o výške, počte a termínoch splátok istiny, úrokov a iných poplatkov a údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov v zmysle rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 14C/82/2014-92 zo dňa 18.2.2015.

Aj keď Okresný súd Banská Bystrica považoval revolvingový úver poskytnutý žalovaným žalobkyni za bezúročný a bez poplatkov pre absenciu podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nie je možné len z uvedeného dôvodu konštatovať, že žalovaný mal úmysel sa obohatiť voči žalobkyni. Na preukázanie úmyslu konajúcej osoby získať bezdôvodné obohatenie nestačia len všeobecné tvrdenia o zaužívanej praxi žalovaného pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv, ale bolo by nutné v každom jednotlivom prípade s poukazom na okolnosti uzavretia úverovej zmluvy preukázať, že žalovaný v čase uzavretia úverovej zmluvy a prijatia plnenia na základe úverovej zmluvy vedel alebo bol aspoň uzrozumený, že sa bezdôvodne obohacuje. Žalobkyňa žiadnym spôsobom nepreukázala, že by žalovaný mal úmysel získať bezdôvodné obohatenie vo vzťahu k plneniu úverovej zmluvy uzavretej práve medzi stranami. Z týchto dôvodov bolo potrebné na daný vzťah zo spotrebiteľskej zmluvy aplikovať trojročnú objektívnu premlčaciu dobu" (bod 16 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

17.2. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľka vyvodzovala z nesprávneho právneho posúdenie otázky premlčania odvolacím súdom, keď podľa jej názoru premlčacia doba na vydanie bezdôvodného obohatenia mala byť v okolnostiach posudzovanej veci desaťročná [§ 107 ods. 2 in fine OZ (bod 3.2.)].

18. Takto nastolenú právnu otázku dovolací súd riešil opakovane, najskôr v rozhodnutí z 18. októbra 2018 sp. zn. 1Cdo/238/2017 :

18.1. V danom spore žalobkyňa žiadala vydať bezdôvodné obohatenie v sume rozdielu medzi poskytnutou výškou úveru a ňou skutočne zaplatenými platbami, a to v dôsledku nedostatkov písomnej formy uzavretej zmluvy o revolvingovom úvere. Žalovaná vzniesla námietku premlčania žalobkyňou uplatneného nároku. Súd prvej inštancie sa stotožnil s argumentáciou žalobkyne, že zo strany žalovanej išlo o úmyselné bezdôvodné obohatenie, a preto aplikoval 10-ročnú objektívnu premlčaciu lehotu. Svoj záver odôvodnil tým, že žalovaná ako nebankový subjekt, ktorý dlhodobo vykonáva podnikateľskú činnosť v oblasti poskytovania úverov, je povinná poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov a použitie neprijateľných zmluvných podmienok v zmluvách. Úmysel žalovanej vyhodnotil ako nepriamy úmysel, pretože uvedenie podmienok v zmluve neurčitým a nezrozumiteľným spôsobom bolo zo strany žalovanej zámerné, za účelom získania bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu.

18.2. Odvolací súd na odvolanie žalovanej potvrdil prvostupňové rozhodnutie, pričom sa stotožnil (tiež) s posúdením súdu prvej inštancie, že na tento prípad je nutné aplikovať 10-ročnú objektívnu lehotu, nakoľko išlo o úmyselné bezdôvodné obohatenie. V prejednávanej veci odvolací súd posúdil bezdôvodné obohatenie žalovanej ako úmyselné, pričom konštatoval nepriamy úmysel žalovanej získať majetkový prospech bez právneho dôvodu na úkor žalobkyne. Podľa názoru dovolacieho súdu z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu bolo možné vyvodiť, že uvedený nepriamy úmysel žalovanej je daný určitými faktormi a okolnosťami, ktoré spočívajú v profesionálnosti a odbornosti žalovanej, v dlhoročnom pôsobení žalovanej na finančnom trhu v oblasti poskytovania úverov a pôžičiek, v úmysle žalovanej dosiahnuť zisk dojednaním nekorektných úrokov a odplaty a taktiež v množstve súdnych sporov nebankových subjektov so spotrebiteľmi.

18.3. Po podaní dovolania žalovanou najvyšší súd v podstatnom uviedol, že samotné všeobecné skutočnosti (fakty) o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch samé osebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel nebankového subjektu (veriteľa). V tomto ohľade dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase, kedy došlo k obohateniu, mala žalovaná úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovanej (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota. Dovolací súd uzavrel, že právny záver odvolacieho súdu ohľadne toho, že samotný fakt, že nebankový subjekt poskytujúci úver spotrebiteľovi je v postavení profesionálneho podnikateľa, vo všeobecnosti a bez ďalšieho nemôže zakladať úmysel tohto nebankového subjektu bezdôvodne sa obohatiť na úkor spotrebiteľa.

18.4. K obdobným záverom dospel najvyšší súd aj neskôr vo veci sp. zn. 7Cdo/227/2019.

19. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dovolateľkou nastolenú otázku dovolací súd už opakovane riešil, teda nebol splnený zákonný predpoklad prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, že

rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá nebola v rozhodovacej praxi vyriešená. Žalobkyňa preto neopodstatnene namietala, že jej dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

20. Žalobkyňa v dovolaní tiež uvádzala, že nie je pravdivé tvrdenie odvolacieho súdu, že žalobkyňa vo vzťahu k finančnému zadost'učineniu neunesla dôkazné bremeno (bod 3.3.). Uvedené tvrdenie - bez ďalšieho - predstavuje iba polemiku s právnymi závermi odvolacieho súdu, či prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritiku prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci, ktoré celkom zrejme významovo nezodpovedá kritériám uvedeným v ustanovení § 420 resp. § 421 ods. 1 CSP.

21. Pokiaľ nad rámec dovolacích dôvodov žalobkyňa v podanom dovolaní vzniesla námietku výkonu práva žalovanej v rozpore s dobrými mravmi (bod 3.4.) touto sa najvyšší súd nemohol zaoberať už len z toho dôvodu, že nebola predmetom odvolacieho konania (odvolania ani konania a rozhodovania odvolacím súdom).

22. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd odmietol dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ CSP (§ 420 písm. f/ CSP) a podľa § 447 písm. f/ CSP (§ 421 písm. b/ CSP).

23. Nad rámec veci dovolací súd uvádza, že vyššie uvedené právne závery vyslovené už v skorších rozhodnutiach sp. zn. 1Cdo/238/2017 a sp. zn. 7Cdo/227/2019 (bod 18 až 18.5.) zastáva aj v danom prípade, a v plnom rozsahu na ne poukazuje. Pokiaľ by mala byť v posudzovanej veci aplikovaná desaťročná objektívna premlčacia doba uvedená v § 107 ods. 2 OZ v prípade získania úmyselného bezdôvodného obohatenia, bolo by potrebné preukázať existenciu vedomosti žalovanej o tom, že pri uzatváraní úverovej zmluvy o poskytnutí revolvingového úveru medzi sporovými stranami musela žalovaná skutočne vedieť alebo bola minimálne uzrozumená (úmysel nepriamy) s tým, že prijatím stanovených splátok na svoj účet sa bezdôvodne obohacuje. Takéto skutkové závery by pritom museli vyplynúť z dokazovania uskutočneného v tomto konaní, pretože najvyšší súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). V priebehu konania však nebola preukázaná vedomosť žalovanej o tom, že môže získať bezdôvodné obohatenie a že s týmto následkom svojho konania bol uzrozumený. V neposlednom rade tiež platí, že dôkazné bremeno ohľadne určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tiež tvrdí.

24. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalovanej na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.